

f. Eks. vil se paa Forholdene ovre paa Bornholm, kommer der os for Øje Sagen fra Klemensker, hvor en Gaardmand, en Standsfælle til det ærede Medlem for Rønne (Blem), paa den afskyeligste Maade behandlede en Tjenestedreng. Denne Sag er kommen for Højesteret og er derved bleven oplyst. Det tyder ikke paa, at man spiser derude ved samme Bord. Saa længe Gaardmænd kunne behandle deres Tyende paa en saadan Maade, som den bornholmske Bonde gjorde, skal man ikke tale saa rørende om, at der ude paa Landet spises ved samme Bord. Tværtimod, der er en Stands- og Klasseforskel imellem dem, naar de kunne behandle hinanden paa den Maade.

Det Regnskab, den højtærede Landbrugsminister fremkom med fra de sjællandske Foreninger, passer slet ikke. Han sagde, at de sjællandske Foreningers samlede Indtægt havde været 2,000 Kr., og han oplyser her i en Skrivelse, at Statens Tilskud alene har været 2,500 Kr. Det maa altsaa være rent forkert. (*Landbrugsministeren* [Ole Hansen]: Det er fra forrige Aar!). Jeg har her Regnskabet for 1903—04, og der er det, som sagt, oplyst, at Statens Tilskud har været 2,100 Kr., og at de samvirkende Foreninger tilsammen have haft en Indtægt af 2,585 Kr. 51 Øre. Ved Siden deraf have de enkelte Kredforeninger haft en samlet Indtægt paa 4,444 Kr. 89 Øre, hvilket bliver en samlet Indtægt paa over 7,000 Kr. Af disse 7,000 Kr. har Statstilskuddet været 2,100 Kr., saa at vi se, at i Virkeligheden bidrage de sjællandske Husmænd af deres egen Lomme et ret betydeligt Beløb, som supplerer det Beløb, Staten giver dem.

Den ærede Landbrugsminister spurgte, hvilken Adkomst jeg havde til at tale om disse Sager her. Det forundrer mig i høj Grad, at en Minister kan stille et saadant Spørgsmaal, thi en Folketingsmand har dog sikkert samme Ret dertil som Landbrugsministeren. Jeg sidder som Medlem af Finansudvalget, til hvilket disse Spørgsmaal ere henviste, og det er da vor Pligt at søge Oplysninger om dem, og saa vil Landbrugsministeren spørge, hvilken Adkomst jeg har. Jeg troede ikke, man kunde stille et saadant Spørgsmaal til et Medlem af dette Ting. Vi have vel alle samme Adkomst til at tale om de Sager, der ligge for her paa Rigsdagen, vi have ikke alene Adkomst dertil, men det er vor Pligt at undersøge disse Sager.

Den ærede Landbrugsminister troede ikke, at mit Kendskab til Landbruget strakte

sig videre end til at kende Forskel paa en Gulerod og en Rødbede. Derved ved den højtærede Landbrugsminister slet intet. Det ved han ikke det mindste om, og jeg skal gerne tilgive ham en saadan Udtalelse. Jeg ser godt Forskellen paa de Ting, men jeg kan ogsaa godt se Forskel paa en Husmand og en Gaardmand, jeg kan godt se, at disse Folk paa mange Punkter have forskellige Interesser, og at der kan komme et forskelligt Syn op mellem disse to Samfundsklasser. Det er saa naturligt. Naar Forholdet endnu ikke er bedre, end at man kan nævne Mejerier, hvor de staa saa lavt, at det er Kørerne, der stemme, saa siger jeg, at der er megen Forskel paa en Gaardmand og en Husmand der. Ligeledes vide vi, at det er den privilegerede Valgret, at det er Gaardmændene, der raade ude omkring i Kommunerne, medens Husmændene maa finde sig i at have en meget beskaaren Valgret. Det er derfor saa naturligt, at der kan komme Spørgsmaal frem, hvor disse to Stænder se vidt forskelligt paa Forholdene. At det samme kommer frem her inde i Rigsdagen, synes jeg er højst naturligt. Den ærede Landbrugsminister har ingen som helst Grund til at tvivle om, at jeg skulde have nogen Adkomst til at tale om disse Spørgsmaal, det har jeg lige saa fuldt som den ærede Minister selv.

N. C. Jensen: Den højtærede Landbrugsminister udtalte, at Spørgsmaalet angaaende Skoveffekter var et vanskeligt Spørgsmaal at løse, fordi Landbrugerne gerne vilde have Træet saa billigt som muligt, og den højtærede Minister maa se at faa saa meget ud af det som muligt. Det tror jeg, den højtærede Landbrugsminister ikke har Ret i, navnlig ikke ved de Forhold, her er Tale om. Det, som her gør Spørgsmaalet saa vanskeligt, er, at man giver denne ene Mand et Privilegium paa at udnytte disse Skoveffekter. Han har faaet en første Prioritet i dem derved, at, naar han overtager et saadant Savskæreri, faar han Ret til forlods at tage saa meget af det fældede Træ. Staten tjener ikke noget derved. Den, der tjener derved, er den enkelte Mand, som har faaet Privilegium paa at udnytte disse Skoveffekter til Fordel for sig selv. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det snarest bliver Tab for Statskassen, idet vedkommende Savskærere have en meget udstrakt Kredit paa disse Effekter, de saaledes skulde overtage. Jeg tror, at det var heldigt at faa en Ordning her, og jeg tror, at den kan komme i Stand,